

قوه قضائیه
دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد

رشته: حقوق اسناد و قراردادهای تجاری

عنوان:

تحلیل فقهی حقوقی هبه اوراق مرابحه

استاد راهنما:

دکتر کمال نیک فرجام

استاد مشاور:

دکتر احمد اسماعیل تبار

دانشجو:

سمیرا عطارزاده فدکی

تابستان ۹۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده:

توسعه روابط اقتصادی به عنوان اصلی ترین هدف جوامع نیازمند تامین سرمایه فعالیت های اقتصادی است. در ابتدای شکل گیری روابط اقتصادی به شیوه امروزی ، بانک ها با جمع اوری سرمایه های خرد مردم این وظیفه را به عهده داشتند. به مرور زمان و با ابداع اوراق بهادار نقش بانک ها به عنوان واسطه کاهش یافته و با تکامل روابط اقتصادی ، صاحبان سرمایه به طور مستقیم در فعالیت های اقتصادی مشارکت نموده اند. یکی از اوراق بهاداری که اخیرا در کشور های اسلامی با استقبال قابل توجهی روبه رو شده اوراق مرابحه است . قابلیت انتقال اوراق بهادار موجب می شود که دارنده آن هر زمان که تمایل داشت با معامله اوراق بهادار وجه نقد دریافت نماید. تعیین چهارچوب مناسب برای انتقال اوراق بهادار باید با در نظر گرفتن الزامات و محدودیت های نظام حقوقی انجام شود. در این تحقیق ظرفیت های عقد هبه به عنوان یکی از عقود سنتی اسلامی به عنوان چهارچوب مناسبی برای انتقال اوراق بهادار مرابحه تحلیل و بررسی می گردد.

بر اساس یافته های این تحقیق: الف) هبه عقدی است تملیکی ، مبتنی بر مسامحه و دامنه کاربردی گسترده ای دارد و بسته به عوامل مختلف مانند رابطه خویشاوندی ، قصد قربت و اهب یا جایگاه شغلی و اجتماعی طرفین می تواند عناوین جداگانه ای داشته باشد. ب) اوراق بهادار غربی مانند اوراق قرضه ، الزاما نشان دهنده مالکیت صاحبان خود نیستند و هدف کسب سود معین در سررسید معین است ولی اوراق بهادار اسلامی که به صکوک معروف هستند مانند صکوک مرابحه نشان دهنده مالکیت مشاعی صاحب آن در دارایی پشتوانه این اوراق بوده و صاحبین آن در اصل سود و ضرر احتمالی شریک هستند. ج) صکوک مرابحه با توجه به اینکه نشان دهنده مالکیت صاحب آن هستند می توانند موضوع عقد هبه واقع شوند.

واژگان کلیدی : هبه ، اوراق بهادار ، مرابحه ، سود

فهرست:

عنوان ..... صفحه

مقدمه ۱

۱- بیان مساله، اهمیت و نوآوری تحقیق ۱

۲- پیشینه تحقیق ۲

۳- سوالهای تحقیق ۲

۴- فرضیه های تحقیق ۳

۵- روش تحقیق و شیوه جمع آوری اطلاعات ۳

۶- منابع اصلی تحقیق ۳

۷- ساختار تحقیق ۴

بخش اول : بررسی ماهیت و احکام هبه ۵

فصل اول : چهارچوب مفهومی ۷

مبحث اول : مفهوم هبه ۷

مبحث دوم :انواع هبه ۹

گفتار اول : عقد هبه ۹

گفتار دوم : هدیه و جایزه ۹

گفتار سوم : نحله ۱۱

- گفتار چهارم : صدقه ۱۱
- مبحث دوم: عقد مرابحه ۱۴
- مبحث سوم: پیشینه تاریخی اوراق بهادار ۱۶
- گفتار اول: زمینه اختراع اوراق بهادار ۱۶
- گفتار دوم : بورس اوراق بهادار ۱۷
- گفتار سوم: اوراق بهادار اسلامی ۱۹
- گفتار چهارم: صکوک مرابحه ۲۰
- فصل دوم : ویژگی های هبه در قانون مدنی ۲۲
- مبحث اول: قصد و رضای طرفین ۲۲
- مبحث دوم: اهلیت طرفین ۲۴
- گفتار اول: بلوغ ۲۴
- گفتار دوم : رشد ۲۵
- گفتار سوم: عقل ۲۷
- مبحث سوم : موضوع هبه ۲۹
- گفتار اول: مالیت داشتن موضوع هبه ۲۹
- گفتار دوم : هبه دین ۳۳
- گفتار سوم : قبض موضوع هبه ۳۵

بخش دوم : اوراق بهادار مرابحه و امکان هبه آن	۳۸
فصل اول: انتشار اوراق بهادار	۴۰
مبحث اول: فرآیند انتشار اوراق بهادار	۴۰
گفتار اول:بانی	۴۰
گفتار دوم:واسط	۴۱
گفتار سوم :امین	۴۲
گفتار چهارم:بازار اولیه و بازار ثانویه	۴۳
مبحث دوم : استفاده از اوراق بهادار	۴۴
گفتار اول:تبدیل اموال به اوراق بهادار	۴۵
گفتار دوم : مزایای تبدیل اموال به اوراق بهادار	۴۶
بنداول :توزیع ریسک	۴۶
بند دوم: تسهیل فرآیند به کار گیری سرمایه	۴۷
مبحث سوم: تقسیم بندیهای اوراق بهادار	۴۸
گفتار اول :اوراق بهادار تجریدی و عادی	۴۸
بند اول : مفهوم اوراق بهادار تجریدی	۴۸
بند دوم : اوراق بهادار عادی	۴۹
گفتار دوم:اوراق بهادار بدهی و سرمایه ای	۵۰
گفتار سوم:اوراق بهادار دولتی و شرکتی	۵۱

- فصل دوم: ویژگی های اوراق بهادار اسلامی..... ۵۳
- مبحث اول: تفاوت های اوراق بهادار اسلامی با اوراق بهادار غربی ۵۳
- گفتار اول :تقسیم سود..... ۵۳
- بند اول حرمت ربا..... ۵۴
- بند دوم انواع ربا..... ۵۵
- گفتار دوم :مالکیت صاحب اوراق..... ۵۶
- گفتار سوم : تضمین سرمایه..... ۵۷
- مبحث دوم:ارکان انتشار صکوک مرابحه..... ۵۹
- گفتار اول: شخصیت های حقوقی ۵۹
- گفتار دوم : موضوع صکوک مرابحه..... ۶۲
- فصل سوم :بررسی امکان هبه صکوک مرابحه..... ۶۵
- مبحث اول : انواع صکوک مرابحه..... ۶۵
- گفتار اول :اوراق مرابحه جهت خرید دارایی..... ۶۵
- گفتار دوم : اوراق مرابحه جهت تهیه نقدینگی..... ۶۶
- گفتار سوم :اوراق مرابحه جهت تشکیل سرمایه شرکتهای تجاری..... ۶۷
- گفتار چهارم:اوراق مرابحه خرید سهام شرکت تجاری..... ۶۸
- گفتار پنجم: اوراق مرابحه رهنی..... ۶۸
- فصل سوم:بررسی امکان هبه صکوک مرابحه..... ۷۱

- مبحث اول : هبه انواع صکوک مرابحه ۷۱
- گفتار اول : تنزیل صکوک مرابحه جهت خرید دارایی و اوراق مرابحه رهنی..... ۷۱
- گفتار دوم : تنزیل صکوک مرابحه جهت تامین نقدینگی خرید سهام شرکت های تجاری و اوراق مرابحه جهت تشکیل سرمایه شرکت های تجاری..... ۷۴
- گفتار سوم : تنزیل صکوک مرابحه جهت تهیه نقدینگی..... ۷۴
- مبحث دوم: انواع هبه قابل استفاده در صکوک مرابحه..... ۷۶
- گفتار اول: تنزیل صکوک مرابحه در قالب عقد هبه..... ۷۶
- گفتار دوم : صدقه صکوک مرابحه..... ۷۷
- گفتار سوم : نحله صکوک مرابحه..... ۷۸
- گفتار چهارم : هدیه و پاداش صکوک مرابحه..... ۷۹
- نتیجه گیری و پیشنهادات..... ۸۱
- فهرست منابع..... ۸۴
- چکیده به لاتین..... ۸۸

وظیفه خود می دانم ابتدا از اساتید محترم مشاور و راهنما آقایان دکتر نیک فرجام و اساعیل تبار و تمامی اساتید و معلمین محترم که اینجانب را در رسیدن به این جایگاه یاری نمودند کمال تقدیر و تشکر را داشته باشم.

تقدیم به:

پدر و مادرم

فهرست علایم اختصاری:

ق.ا. .....قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

ق.م. ....قانون مدنی جلد اول-مصوب ۱۳۰۷

ق.ت. ....قانون تجارت ۱۳۱۱

ق.ب. ....قانون بازار اوراق بهادار جمهوری

اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی

د.ا.ا.م. ....دستور العمل انتشار اوراق مرابحه

مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۶ هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار

ق.م.خ.ک. ....قانون مدیریت خدمات کشوری ۱۳۸۶

۱- بیان مساله، اهمیت و نوآوری تحقیق:

تغییر ساختارهای اجتماعی و پیرو آن دگرگونی روابط اقتصادی باعث ایجاد نیازمندی های جدیدی در این زمینه گردیده است. یکی از اساسی ترین این نیازها تامین مالی طرح های کلان اقتصادی است. اولین وسیله جهت رفع این نیازها بانکها بودند که به مرور زمان و تشکیل بورس اوراق بهادار در کشورهای متمدن علاوه بر واسطه گری بانکها، صاحبان سرمایه با مراجعه به بورس و سرمایه گذاری مستقیم در طرح های اقتصادی دخالت و نیازهای مالی این طرح ها را تامین می کنند. این سرمایه گذاری ها در کشورهای اسلامی در چهارچوب های مختلف اوراق بهادار اسلامی (صکوک) مانند: اجاره، مشارکت، استصناع و ..... صورت می گیرد. قابلیت نقل و انتقال اوراق بهادار موجب ترغیب صاحبان سرمایه می گردد تا در صورت لزوم و نیاز ضروری مالی نسبت به تبدیل آن به وجه نقد یا هر نوع مال دیگر اقدام نمایند.

تعیین چهارچوب کامل که اوراق بهادار در قالب آن انتقال یابند می تواند در تسهیل روابط اقتصادی موثر باشد. عقد هبه به عنوان یکی از عقود اسلامی و سنتی پذیرفته شده در فقه و حقوق ایران می تواند قالب مناسبی برای این انتقال ها باشد. چالش اساسی در این خصوص موضوع عقد هبه و ماهیت اوراق بهادار اسلامی است که آیا می توانند موضوع عقد هبه واقع شوند؟ در اینکه عین می تواند موضوع عقد هبه باشد اختلافی نیست ولی در مورد دیون اختلاف نظر است. البته هبه دین به شخص مدیون پذیرفته شده تنها اختلاف نظر در هبه به غیر مدیون است. اکثر اوراق بهادار اسلامی مانند اجاره یا مشارکت نشان دهنده حقوق عینی مالکان این اوراق هستند اما تعداد محدودی از این اوراق مانند استصناع ممکن است نشان دهنده حق دینی باشند که روشن شدن این امر نیازمند بررسی می باشد.

در این تحقیق تلاش می گردد امکان نقل و انتقال اوراق بهادار اسلامی (صکوک) در چهارچوب عقد هبه از جنبه فقهی و حقوقی مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.

۲-پیشینه تحقیق:

در خصوص عقد هبه و ماهیت اوراق بهادار اسلامی منابع زیر مورد مطالعه قرار گرفت:

- کاتوزیان ، ناصر -عقود معین-جلد سوم

-مبانی شرعی اوراق بهادار اسلامی (صکوک)-آیت الله محمد علی تسخیری - فصلنامه علمی پژوهشی اقتصاد اسلامی

-موسویان، سید عباس - مظفری حمزه - اوراق مرابحه کالا: ابزار مناسب برای بازار بین بانکی در بانکداری بدون ربا - نشریه تحقیقات مالی - اسلامی دانشگاه امام صادق (ع)

-موسویان، سید عباس -ابزارهای مالی اسلامی (صکوک)- سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

در مطالعه های صورت گرفته ، هبه اوراق بهادار اسلامی به صورت مشخص مورد تحقیق قرار نگرفته و امید است با بررسی این منابع و سایر کتب ،مقالات و سایت های مرتبط این امر از جنبه فقهی و حقوقی مورد تحلیل قرار گیرد.

۳-سوال های اصلی تحقیق:

-هبه چه نوع عقدی است و چه اموالی موضوع آن قرار می گیرند؟

-آیا اوراق بهادار اسلامی (صکوک) مالیت دارند؟ در صورت مالیت داشتن جزء کدام دسته از اموال قرار می گیرند؟

- آیا قوانین موضوعه نشان دهنده ماهیت اوراق بهادار اسلامی می باشند؟

-آیا اوراق بهادار اسلامی (صکوک) می توانند موضوع عقد هبه قرار گیرند؟

۴- فرضیه های اصلی تحقیق:

به نظر می‌رسد هبه عقدی تملیکی بوده و مطلق اموال اعم از عین، دین، مشاع، مفروز و... می‌توانند موضوع این عقد قرار گیرند.

-اوراق بهادار اسلامی مالیت داشته و بسته به نوع آن می‌توانند نشان دهنده مالکیت یا حقوق مالک آن باشند.

-به نظر می‌رسد در قوانین موضوعه ماهیت اوراق بهادار اسلامی (صکوک) به صراحت تعیین نشده و با توجه به انواع آنها باید به صورت موردی و تحلیل این اوراق ماهیت آنها تعیین گردد.

-به نظر می‌رسد اوراق بهادار اسلامی (صکوک) می‌توانند موضوع عقد هبه قرار گیرند.

۵- روش تحقیق و شیوه جمع آوری اطلاعات:

در این تحقیق از روش تحلیلی -توصیفی به بررسی موضوع پرداخته و سعی می‌شود با استفاده از منابع کتابخانه ای و اینترنتی و مقررات مربوط به سوالات پاسخ داده شود.

۶- منابع اصلی تحقیق:

الف: کتاب های حقوق مدنی در زمینه عقد هبه و کتاب های مرتبط با اوراق بهادار و بورس.

ب: مقالات:

در این زمینه مقاله هایی در دسترس می‌باشند که برای نمونه به چند مورد از آنها در پیشینه تحقیق اشاره شد.

پ: سایت های اینترنتی:

به عنوان نمونه به سه سایت زیر می‌توان اشاره کرد:

www.Noormagz.ir

www.seo.ir

www.ensani.ir

ت:قوانین :

قانون مدنی - قانون تجارت - قانون بورس اوراق بهادار و سایر قوانین مرتبط

۷- ساختار تحقیق:

در بخش اول و با توجه به لزوم تشریح مفاهیم و اصطلاحات به کار برده شده در تحقیق به بیان کلیات ، عقد هبه ، مرابحه و اوراق بهادار پرداخته خواهد شد. به این ترتیب که ابتدا در فصل اول سابقه و ماهیت عقد هبه مورد بررسی قرار خواهد گرفت و علاوه بر بیان ویژگی‌های کلی ، خصوصیتی که این عقد را با سایر عقود متمایز می کند مورد بررسی قرار خواهد گرفت. سپس در فصل دوم به تعریف و ماهیت عقد مرابحه و نیز پیشینه اوراق بهادار خواهیم پرداخت . در فصل سوم اموالی که می‌توانند موضوع عقد هبه قرار گیرند با توجه به تعاریف و نیازهای سنتی و نوظهور یا در حال ظهور در جهت تعیین دامنه و گستردگی تحقیق تحلیل و بررسی خواهد شد.

در بخش دوم به اوراق بهادار مرابحه و امکان هبه آن ها خواهیم پرداخت .ابتدا در فصل اول ماهیت و ویژگی های ذاتی اوراق بهادار و انواع آن و نیز دلایل ابداع گونه های متنوع اوراق بهادار با در نظر قرار دادن روابط اجتماعی و ضروریاتی که زمینه رواج این اوراق را فراهم کرده‌اند مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در فصل دوم صکوک مرابحه و ویژگی‌های آن مانند امکان نقل و انتقال بیان خواهد شد .سپس با توجه به خصوصیات این اوراق و تطبیق آن با چهارچوب و موضوع عقد هبه قابلیت انتقال این اوراق تحت عنوان هبه و مزایا و علت انتخاب این عقد نسبت به سایر عقود بررسی شده و در نهایت ضمن نتیجه گیری ، پیشنهاد هایی که حاصل یافته های تحقیق می‌باشد ارائه خواهد شد.

بخش اول :

بررسی ماهیت و احکام هبه

در این بخش ابتدا در فصل اول، کلیات و مفاهیم هبه، عقد مرابحه و اوراق بهادار و تعریف اوراق مرابحه در فصل اول تحت عنوان چهارچوب مفهومی بررسی و به مقایسه معانی لغوی و اصطلاحی هبه و مفهوم کلی آن و نیز انواع هبه با توجه به خصوصیتی مانند خویشاوند بودن متهب، قصد قربت واهب و جایگاه اجتماعی و شغلی بیان می گردد. سپس در مبحث دوم و سوم به ترتیب به اوراق بهادار و مرابحه پرداخته خواهد شد.

در فصل دوم و سوم به بیان برخی از شرایط و احکام استثنایی عقد هبه را در موارد اختلاف بیان خواهیم نمود.

فصل اول: چهارچوب مفهومی

در این فصل ابتدا در مبحث اول چهارچوب مفهومی و معانی لغوی و فقهی و حقوقی هبه، مباحثه و اوراق بهادار و کلیات آن بیان می‌گردد. سپس هبه با توجه به شاخصه‌هایی مانند رابطه خویشاوندی، جایگاه اجتماعی، رابطه شغلی و قصد قربت بررسی می‌گردد. در مبحث دوم و سوم به بررسی اوراق بهادار و عقد مباحثه پرداخته خواهد شد.

مبحث اول: مفهوم هبه

هبه در مفهوم لغوی خود به معنای بخشش خالی از هرگونه غرض و عوض تعریف شده است.^۱ این گونه بخشش اصطلاحاً، بخشش بلاعوض (مجانی) نامیده می‌شود.

در اصطلاح فقهی به هبه در مفهوم عام، عطیه گفته می‌شود که شامل همه انواع هبه اعم از صدقه، هدیه، جایزه، نحل و وقف می‌شود که از آن به عطایا یاد می‌شود.

هبه به معنی عام در اصطلاح حقوقی خود به معنای لغوی نزدیک و ((عبارت از تملیک مجانی مال است. هر بخششی را می‌توان هبه نامید، خواه هدف از آن کمک به شخص یا تعظیم و تشویق او باشد یا به قصد قربت انجام گیرد.^۲))

ماده ۷۹۵ ق. م. بیان داشته: هبه عبارت است از اینکه یک نفر مال خود را مجاناً به دیگری تملیک نماید. از این تعریف و سایر مواد شاخصه‌های اصلی هبه را می‌توان به شرح ذیل بیان کرد:

اول: هبه عبارت از تملیک مال به دیگری است. قانونگذار با آوردن کلمه (تملیک) هر گونه بخشش موقت یا محدود مال ضیکه همراه و به قصد انتقال مالکیت نباشد، را از دامنه هبه خارج کرده است البته ممکن است

^۱ - زبیدی، سید محمدشمس مرتضی - تاج العروس من جواهر القاموس - چاپ بیروت - انتشارات دارالفکر - جلد دوم - ص ۱۸۷

^۲ - کاتوزیان، ناصر - حقوق مدنی - عقود معین - جلد سوم - نشر یلدا - تهران - پاییز ۱۳۶۹ - ص ۵

توابع مال مانند منافع که خود مالیت دارد و موضوع عقد اجاره واقع می شوند به دیگری مجاناً تملیک گردد. در این صورت فقط نسبت به منافع مال هبه محقق است. البته هبه تملیک مجانی مال به دیگری است.

دوم: موضوع هبه اموال هستند. منظور قانونگذار نیز با توجه به اطلاق مال در جمله تمامی اموال را مد نظر داشته مگر اموالی که موضوعاً از دامنه شمول هبه خارج باشند. بنابراین هر چیزی که مالیت داشته باشد قابلیت هبه را نیز دارد.

سوم: هبه عبارت از تملیک مال به دیگری است و دیگری در این ماده، اشاره به غیر از واهب است و همه افراد را شامل می شود. البته با توجه به شخصیت متب به برخی احکام بر هبه بار می شود ولی در تحقق اصل هبه تأثیری ندارد.

چهارم: شخصی که مال خود را به دیگری می بخشد ((واهب))، شخصی که مال به او بخشیده می شود ((متب)) و مالی را که بخشیده می شود ((عین موهوبه)) می نامند. ماده ۷۹۷ ق.م نیز مقرر می دارد ((واهب باید مالک مالی باشد که هبه می کند))

پنجم: به موجب ماده ۷۹۸ ق.م. هبه واقع نمی شود مگر با قبول و قبض متب،... از این ماده مشخص می شود که عقد هبه عقدی است عینی که علاوه بر ایجاب و قبول باید عین موهوبه به تصرف متب نیز داده شود. و به عبارتی قبض جزء ارکان عقد است.^۳

قانونگذار در مواد ۷۹۵ به بعد ق. م به بیان شرایط، انواع و احکام هبه پرداخته و برخی از مصادیق عطایا را در قالب ماده بیان نموده و با توجه به عبارات به کار برده شده در تعریف هبه باید معتقد بود که قانونگذار به مفهوم و چهارچوب فقهی هبه نظر داشته است. به این ترتیب عنصر اساسی در هبه، بخشیدن است که در لسان فقها و حقوقدانان به آن تملیک مجانی گفته می شود. البته مراد بخشیدن مجانی یا به عبارتی بلا عوض است که در گفتارهای بعدی به تفصیل به آن پرداخته خواهد شد.

^۳ - کاتویان، ناصر- قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی - انتشارات میزان- تهران - ۱۳۸۸ - ص ۴۹۲

هبه در مفهوم عام فقهی و حقوقی خود دامنه‌ای گسترده دارد و انواع بخشش‌ها را شامل می‌شود و سایر شرایط و عوامل جنبه فرعی دارد. این امر موجب ایجاد ظرفیتی مناسب و قابل توجه می‌شود که می‌توان از آن در جهت مناسب و به ویژه انطباق با موضوعات نوظهور یا در حال ظهور حقوقی استفاده کرد

مبحث دوم: انواع هبه

هبه در مفهوم خاص خود چند وجهی است و به چند دسته تقسیم می‌شود و معیارهای مختلف مبنای این تقسیم بندی قرار می‌گیرند. بسته به قصد واهب، انگیزه، رابطه خویشاوندی، جایگاه شغلی عنوان آن نیز متفاوت است. که در این مبحث به هر یک در قالب یک گفتار پرداخته خواهد شد.

گفتار اول : عقد هبه

گاهی هبه در قالب عقد محقق می‌شود که البته در لسان فقها و حقوقدانان استعمال هبه ظهور در عقد هبه را دارد. قانون مدنی نیز اصل را بر عقد بودن هبه گذاشته و در ماده ۷۹۵ قانون مدنی آمده است ((هبه عقدی است که به موجب آن یک نفر مالی را مجاناً به کس دیگری تملیک می‌کند.)) بنابراین در تحقق هبه وجود شرایط اساسی صحت معاملات و نیز احکامی که به عقد مذکور اختصاص دارد ضروری است. که جهت اجتناب از اطاله کلام و تکرار مباحث در فصول آتی به آن پرداخته خواهد شد.

البته در عین حال که در ماده فوق هبه به عنوان یک عقد تعریف شده است با دقت در سایر مواد این فصل می‌توان به موادی پی برد که خصوصیات متمایز عقد بودن هبه محسوب می‌شوند.

گفتار دوم: هدیه و جایزه

تشویق در اسلام همواره مورد توجه قرار گرفته است. خداوند در آیات متعدد قرآن کریم از جمله آیه ۱۵۹ سوره بقره می‌فرماید ((همانا خداوند نیکوکاران را دوست دارد)) اشاره به دوست داشتن نیکوکاران خود